

עונת היובש

משבר המים - האם רק תוצאה של שנים שחונות או מדיניות שגויה?

בכנס בשם מדיניות משק המים בישראל, שקיימה המכללה האקדמית כנרת, העלו המשתתפים בכנס את השאלה, אם משבר המים החמור ביותר בתולדותיה של מדינת ישראל הוא תוצאה של רצף שנים שחונות, או שמא תוצאה של רצף מדיניות שגויה והחלטות לא נכונות. בכנס נשמעו טענות רבות על החלטות המתקבלות בממשלה, החל באופן שנקבעים מחירי המים למגורים השונים וכלה ביישום החלטות ממשלה בנושא מכסות המים שנקבעו לחקלאות בתחילת שנות ה-2000.

יורם תמרי, רכז תחום המים בהתאחדות חקלאי ישראל, אמר כי בישראל קיימות עדיין כמויות לא מבוטלות של מי קולחין שיכולים לשמש לחקלאות בלבד ושאינם מנוצלים. תמרי גם טען נגד מינהל מקרקעי ישראל, שאינו מאפשר לחקלאים להקים מאגרים, אלא אחרי שינוי ייעוד הקרקע בתכניות המתאר. שינוי הייעוד של הקרקע לשימוש אחר מאשר שימוש חקלאי מאפשר לרשויות המקומיות לגבות ארנונה – דבר ההופך את אגירת המים ללא כלכלית. כך מי גשם שהיו יכולים לשמש לחקלאות זורמים ללא שימוש.

לעומת זאת, ציין **פרופ' אורי שני**, מנהל רשות המים, כי מי הקולחין של ישראל מנוצלים עד תום. שני הסביר כי מדיניות רשות המים מורכבת הן ממדיניות השעונה על הישרדות וממדיניות לטווח הארוך המתחילה ב-2012. הוא אישר שאכן אנו נמצאים כיום במשבר המים הגדול ביותר שידעה מדינת ישראל. גם אם תופסק השאיבה מהמוביל הארצי, עדיין קיימת מגמה של ירידת הכנרת.

במסגרת מדיניות הישרדות, רשות המים יצאה עם תוכנית חירום לשנת 2009, אשר כוללת הגדלה מידית של היצע המים באמצעות התפלה. מתקן ההתפלה שהוקם באשקלון, לטענתו, מאפשר את מלוא המים שהוא יכול לספק. המתקן בפלמחים יכול לספק עוד 7 מיליון קוב. שני הבהיר, כי הוא מצטער על כל מיליליטר קוב

מכיוון שמשבר המים חמור ודורש פתרון בטווח המידי, הוחלט ברשות המים על הקמה מידית של מתקני התפלה כדי לצמצם את הביקוש למים ובמקביל להגדיל את ההיצע

שלא סופק השנה. הרשות אומנם נשענה על מודל פסימי כתחזית לחורף הזה, אך לא על יובש מוחלט, ומכאן שהתקנת מתקני התפלה זמניים היא הכרחית. כידוע, הקמת מתקני התפלה קבועים אורכת כ-3 שנים, אך מכיוון שהמשבר חמור ודורש פתרון בטווח המידי, הסביר פרופ' שני שהוחלט ברשות המים על הקמה מידית של מתקני התפלה כדי לצמצם את הביקוש למים ובמקביל להגדיל את ההיצע בטווח המידי. כמו כן תוכנית החירום כוללת: העלאת תעריפי מים, חקיקה לחיוב שימוש יעיל במים, כמו התקנת אביזרי חיסכון במים, מיחזור וכו', המשך הקמפיין התקשורתי, סיוע למועצות מקומיות לשדרוג מערכות השקיה, חלוקת חסכמים לתושבים, איסור השקיית גינון ועוד.

על פי **ג'ורא שחם**, לשעבר יועץ לתכנון אסטרטגי ברשות המים, שהגיש לאחרונה סקירה בנושא למוסד נאמן, אחת מנקודות החולשה העיקריות של אספקת המים המותפלים קשורה לשילובם במערכת המים הארצית. למרות שמתקני ההתפלה מוקמים בתוך הסביבה העירונית וניתן היה לקשור אותם בקווי הולכה קצרים אל המרכזים העירוניים של מרבית האוכלוסייה בישראל, התכנון והביצוע בפועל מכוון את כל המים המותפלים אל המערכת הארצית. מים אלו משתלבים בתוך סל המים הכולל המובל

במערכת המדובר בעלויות ובמחירים גבוהים, שחקלאות השדה והצרכים הסביבתיים האחרים אינם יודעים לשלם, שהרי תוספת עלות ההתפלה תוטמע במחירי המים הטבעיים. המשך תעריף אחיד למים יגרום לניוון עד חיסול חקלאות השדה.

פרופ' יחזקאל דרור מהאוניברסיטה העברית ציין בכנס שאי אפשר לחשוב על מדיניות לטווח ארוך שלא בהקשר מזרח תיכוני. המצב בעת הסכמי שלום, כאשר יש מים לישראל ולא לשכנותיה, יכול לגרום למצב לא יציב מבחינה מדינית, שיקול שוודאי יש לקחת אותו בחשבון. לדעת פרופ' דרור לא נעשים מאמצים למלא את האקוויפרים, שהם המאגר הטבעי של מים